

Fiscaal bestuursrecht

FED 2021/20

HOGE RAAD

6 november 2020, nr. 19/02693

(Mrs. Koopman, Punt, Van Loon, Fierstra en Wortel)

m.nt. mr. M.H.W.N. Lammers

Art. 7:2, 7:3 Awb

BNB 2021/21

V-N Vandaag 2020/2697

V-N 2020/18.22

V-N Vandaag 2020/765

V-N 2020/57.22

NJB 2020/2739

Belastingblad 2021/11

ECLI:NL:PHR:2020:184

ECLI:NL:HR:2020:1728

Hoorplicht is niet geschonden als de belanghebbende zelf een einde maakt aan het hoorgesprek en daardoor niet in de gelegenheid is geweest zijn verweren mondeling toe te lichten.

De inspecteur heeft belanghebbende met een concrete datum en tijd uitgenodigd voor het hoorgesprek. De gemachtigde van belanghebbende is op de voorgestelde datum ook verschenen. Tijdens het gesprek stond de zaak van belanghebbende op de agenda alsmede die van een derde. Het gesprek is aangevangen met de zaken van die derde. Door de gemachtigde (en die derde) is het gesprek beëindigd omdat onenigheid ontstond over de wijze waarop de gemachtigde en de derde wensten te worden uitgenodigd voor het hoorgesprek en over de machtigingen. De zaken van belanghebbende zijn als gevolg van deze ontwikkelingen niet (specifiek) besproken. In beroep en hoger beroep klaagt de belanghebbende over schending van de hoorplicht. Zowel de rechtbank als het gerechtshof stellen belanghebbende in het ongelijk. Daarbij wordt overwogen dat het feit dat tijdens het hoorgesprek de zaken van belanghebbende niet aan de orde zijn gekomen, niet maakt dat geen hoorgesprek heeft plaatsgevonden. De Hoge Raad schaaft zich achter deze oordelen. Daarbij overweegt de Hoge Raad dat een hoorgesprek heeft plaatsgevonden en dat belanghebbende in de gelegenheid was om tijdens dat gesprek zijn punten kenbaar te maken. Dat van die gelegenheid geen gebruik is gemaakt, is niet te wijten aan de inspecteur maar aan de belanghebbende. Hetgeen dan ook voor zijn rekening en risico moet komen.

Het geschil betreft de door belanghebbende op aangifte voldane bedragen aan belastingen van personenauto's en motorrijwielen.

OP HET BEROEP IN CASSATIE VAN DE BELANGHEBBENDE OVERWEEGT DE HOGE RAAD:

3. In cassatie kan van het volgende worden uitgegaan.

2.1.1 Belanghebbende heeft in 2017 twee maal op aangifte een bedrag aan belasting van personenauto's en motorrijwielen (hierna: bpm) voldaan met het oog op de registratie in het Nederlandse kentekenregister van een vanuit Duitsland overgebrachte, gebruikte personenauto.

2.1.2 De daartoe door belanghebbende aangestelde gemachtigde heeft bezwaar gemaakt tegen de hiervoor in 2.1.1 bedoelde voldoening van bedragen aan bpm.

2.1.3 Naar aanleiding van de vooraankondiging van de Inspecteur uitspraak te doen op de hiervoor gemaakte bezwaren, heeft de gemachtigde de Inspecteur verzocht te worden gehoord. Na telefonisch overleg met de gemachtigde over een geschikte datum en tijdstip voor het doen plaatsvinden van dat hoorgesprek heeft de Inspecteur de gemachtigde bij brief van 12 februari 2018 in de gelegenheid gesteld om op 19 februari 2018, van 13.00 uur tot 16.00 uur, te worden gehoord over een aantal door deze gemachtigde namens belanghebbende ingediende bezwaarschriften tegen op aangifte voldane bedragen aan bpm waaronder de hiervoor in 2.1.2 bedoelde bezwaarschriften.

2.1.4 Op 19 februari 2018 heeft een gesprek plaatsgehad tussen de Inspecteur en de gemachtigde. Als gevolg van onenigheid over andere ook op deze datum te bespreken, bezwaren zijn de onderhavige bezwaren uiteindelijk niet besproken.

2.1.5 De Inspecteur heeft bij uitspraak met dagtekening 2 maart 2018 de bezwaren ongegrond verklaard.

2.2.1 Voor het Hof was in geschil of de Inspecteur de hoorplicht als bedoeld in artikel 7:2 Awb heeft geschonden.

2.2.2 Het Hof heeft geoordeeld dat de Inspecteur heeft voldaan aan de plicht als bedoeld in artikel 7:2 Awb. Daartoe heeft het Hof overwogen dat de Inspecteur belanghebbende heeft uitgenodigd voor een hoorgesprek op 19 februari 2018, dat de gemachtigde van belanghebbende bij die gelegenheid is verschenen en dat daadwerkelijk een gesprek heeft plaatsgevonden. Naar het oordeel van het Hof heeft belanghebbende voldoende gelegenheid gekregen om te worden gehoord. Dat als gevolg van onenigheid over andere, eveneens op deze datum te bespreken bezwaren de onderhavige bezwaren uiteindelijk niet zijn besproken, maakt niet dat geen sprake is geweest van een hoorgesprek. Op deze gronden heeft het Hof geoordeeld dat de Inspecteur heeft voldaan aan de plicht als bedoeld in artikel 7:2 Awb.

2.3.1 Middel II is gericht tegen het hiervoor in 2.2.2 weergegeven oordeel van het Hof.

2.3.2 De hiervoor in 2.1.3 vermelde feiten laten geen andere conclusie toe dan dat de Inspecteur met de gemachtigde van belanghebbende heeft afgesproken wanneer en hoe lang hij in de gelegenheid werd gesteld te worden gehoord op bezwaren in specifiek genoemde zaken, waaronder de onderhavige zaken van belanghebbende. Dit hoorgesprek heeft ook plaatsgevonden. Dat belanghebbende in dat gesprek geen gebruik heeft gemaakt van de gelegenheid om te worden gehoord over de bezwaren in de onderhavige zaken, brengt dan niet mee dat de Inspecteur niet aan zijn uit artikel 7:2 Awb voortvloeiende verplichtingen heeft voldaan. Dat zou anders zijn als belanghebbende als gevolg van een omstandigheid die voor rekening van de Inspecteur moet blijven, niet gebruik kon maken van de gelegenheid om te worden gehoord. Het enkele feit dat – al dan niet over andere zaken die in het hoorgesprek aan de orde kwamen – onenigheid ontstond tussen de gemachtigde en de Inspecteur, is niet een dergelijke voor rekening van de Inspecteur komende omstandigheid. Aangezien de uitspraak van het Hof geen andere vaststelling inhoudt dan dat tijdens het hoorgesprek onenigheid is ontstaan en het middel niet erover klaagt dat het Hof ter zake anders had moeten vaststellen, faalt het middel in zoverre.

2.4 De middelen kunnen voor het overige evenmin tot cassatie leiden. De Hoge Raad hoeft niet te motiveren waarom hij tot dit oordeel is gekomen. Bij de beoordeling van die middelen is het namelijk in zoverre niet nodig om antwoord te geven op vragen die van belang zijn voor de eenheid of de ontwikkeling van het recht (zie artikel 81, lid 1, van de Wet op de rechterlijke organisatie).

Noot

In het arrest gaat de Hoge Raad in op de vraag of in deze zaak de hoorplicht is geschonden. De A-G heeft naast dat onderwerp in zijn conclusie van 28 februari 2020 ook een ander onderwerp aangesneden, namelijk de vraag of de gemachtigde moet worden geweigerd. De A-G concludeert ten aanzien van dit onderwerp dat een waarschuwing aan het adres van de gemachtigde op zijn plaats is. Of de Hoge Raad daartoe – formeel – is overgegaan, is niet bekend. Formeel in het arrest lezen we hierover niets. Als ik naar de uitlatingen c.q. woordkeuzes van de gemachtigde kijk, zoals ze in de conclusie van de A-G zijn opgenomen, acht ik een waarschuwing aan het adres van de gemachtigde zeker op zijn plaats. Hoezeer we het ook met elkaar oneens kunnen zijn in Nederland, het blijft zaak om de procedure op de bal te spelen en niet op de mens.

In de arresten van de Hoge Raad van 14 december 2018, 17/04558, *FED* 2019/31 en 5 april 2019, 18/03133, *FED* 2019/89 maakte de Hoge Raad duidelijk dat het hoorrecht een belangrijk recht van een belanghebbende is en de inspecteur daarop niet kan beknipten. In de onderhavige zaak heeft de inspecteur dat ook niet gedaan. De inspecteur heeft de belanghebbende, conform de door de Hoge Raad gestelde regels, uitgenodigd voor een hoorgesprek en daarbij een concrete datum en een concreet tijdstip genoemd. De gemachtigde van belanghebbende is toen ook verschenen, zodat vastgesteld wordt dat het hoorgesprek heeft plaatsgevonden. In deze zaak zit daarin ook niet de crux. Die zit hem in het feit dat tijdens het hoorgesprek de zaken van belanghebbende niet aan de orde zijn gekomen. Naast de zaken van belanghebbende stonden op het dezelfde datum en tijd ook de zaken van een derde op de agenda. De gemachtigde is – in aanwezigheid van die derde – begonnen met de zaken van die derde. Tussen de gemachtigde (en de derde) enerzijds en de inspecteur anderzijds is onenigheid over de wijze waarop de gemachtigde en de derde wensten te worden uitgenodigd voor het hoorgesprek en over de machtiging. Vanwege die onenigheid heeft de gemachtigde het hoorgesprek beëindigd. Door deze gang van za-

ken zijn de zaken van belanghebbende niet (specifiek) besproken. De vraag die dan opkomt, is of de inspecteur met deze gang van zaken de hoorplicht heeft geschonden.

De Hoge Raad oordeelt kort – en in mijn ogen correct – dat een schending zich hier niet heeft voorgedaan. Het is de gemachtigde geweest die het gesprek heeft beëindigd en als gevolg daarvan ervoor heeft gezorgd dat de zaken van belanghebbende niet meer aan bod zijn gekomen. De gevolgen die daarmee samenhangen moeten voor rekening en risico van de belanghebbende blijven. De Hoge Raad gaat daarbij niet in op het feit dat de gemachtigde, zo volgt uit de conclusie van de A-G, kennelijk na het beëindigen van het hoorgesprek ook heeft aangegeven niet meer te willen worden gehoord. Hoe een en ander heeft plaatsgevonden, zullen we niet weten. We waren er immers niet bij aanwezig. Dat de gemachtigde vermoedelijk een kort lontje heeft, kunnen we aan de hand van zijn uitlatingen c.q. woordkeuzes wel vaststellen. Daarmee heeft hij zich – wellicht in alle emoties – in de wielen gereden. En daarmee kunnen we het spreekwoord ‘wie zijn billen brandt, moet op de blaren zitten’ wel van stal halen.

De Hoge Raad voegt aan het oordeel nog een belangrijke overweging toe, die bespreking behoeft. Als sprake is van een omstandigheid die voor rekening van de inspecteur moet blijven, dan kan zich wel de situatie voordoen dat de hoorplicht is geschonden. Een voorbeeld van een dergelijke omstandigheid noemt de Hoge Raad niet. Ik kan mij voorstellen dat als de inspecteur vanwege de ontstane onenigheid de stekker uit het hoorgesprek had getrokken, de conclusie andersluidend was geweest. In dat geval zou kunnen worden gesteld dat de inspecteur ervoor heeft gezorgd dat de zaken van belanghebbende niet meer aan de orde konden komen en dat dit een omstandigheid is die voor rekening van de inspecteur komt. Een ander voorbeeld dat bij mij opkomt, is de situatie dat de inspecteur 30 minuten voor het hoorgesprek heeft uitgetrokken en dat die tijd onvoldoende is gebleken om alle zaken/kwesties te bespreken. Ook in zo'n situatie kan ik mij voorstellen dat de inspecteur de belanghebbende dan opnieuw de gelegenheid moet geven (wederom met een concrete datum en tijd) om te worden gehoord. Of de Hoge Raad deze omstandigheden ook voor ogen heeft gehad, lezen we wellicht een keer in een arrest. Tot die tijd is het ons in ieder geval gegund om zelf een invulling te geven aan dit open criterium.

mr. M.H.W.N. Lammers

FED 2021/21

HOGE RAAD

18 december 2020, nr. 20/01529

(Mrs. Koopman, Fierstra, Cools)

m.nt. mr. E. Thomas

Art. 4:17, 4:18, 4:87 Awb

BNB 2021/26

V-N Vandaag 2020/3164

V-N 2020/65.23

ECLI:NL:HR:2020:2038

De termijn waarover de wettelijke rente over een dwangsom wordt berekend.

Dit geschil betreft de verwijzingsprocedure van HR 12 juli 2019, 18/03304, ECLI:NL:HR:2019:1175, FED 2019/136, m.nt. Grauss. In deze procedure oordeelde de Hoge Raad – kort gezegd – dat de heffingsambtenaar niet had bewezen dat het verzoek tot herstel van het verzuim om te motiveren naar het juiste adres was gestuurd.

In de onderhavige (verwijzings)procedure oordeelde Hof Amsterdam (ECLI:NL:GHAMS:2020:1167) dat belanghebbende recht had op de maximale dwangsom. In cassatie was nog de wettelijke rente over de toegekende dwangsom ad € 1260,- in geschil. Hof Amsterdam oordeelde dat recht bestond op de wettelijke rente vanaf vier weken na de dag van verzending van de (verwijzings)uitspraak van Hof Amsterdam tot de dag van de algehele voldoening.

De Hoge Raad oordeelt dat ervan uitgaande dat de heffingsambtenaar op 2 januari 2017 in gebreke is gesteld, 27 februari 2017 de laatste dag is waarover de dwangsom verschuldigd was ingevolge artikel 4:17, eerste en derde lid, Awb. De heffingsambtenaar had ingevolge artikel 4:18 Awb, uiterlijk op 13 maart 2017, de verschuldigdheid en de hoogte van de dwangsom bij beschikking moeten vaststellen (r.o. 3.3).